

How Small Is Beautiful?

16 juli 2020

De dagelijkse statistieken over coronabesmettingen, IC-opnames en sterftegevallen in 'coronaregio's' dagen ons uit om nog eens goed na te denken over (de schaalgrootte van) regio's in Nederland. De invloedrijke politiek econoom Ernst Friedrich Schumacher (Bonn 1911 – Romont 1977), die bij het brede publiek bekend vanwege zijn bestseller 'Small is beautiful' (1973), pleit hij voor kleinschaligheid, die mensen veel sterker motiveert dan 'bigger is better'. Wat zou de juiste schaal voor onze economie en arbeidsmarkt zijn?

Volgens de bevolkingsteller van het CBS had Nederland begin juni 17.425.000 inwoners. Qua bevolkingsdichtheid staan we met 420 inwoners per vierkante kilometer na Bangladesh, Taiwan, Zuid-Korea en Rwanda op de vijfde plaats van meest dichtbevolkte landen (met meer dan 10 miljoen inwoners). Qua inwoneraantal valt ons land te vergelijken met wereldsteden als Delhi, Lagos en Beijing.

Nederland staat bekend om zijn polders en onze overlegeconomie ('polderen'). 'De Polder Atlas van Nederland. Pantheon de Lage Landen' (2009) is vanwege zijn gewicht (5 kilo) al imposant, maar ook vanwege de inhoud. Er worden meer dan 4.000 polders en 9.000 poldereenheden beschreven. Onze strijd tegen het water leidde acht eeuwen geleden al tot samenspraak tussen landeigenaren en andere belanghebbenden en tot de oprichting van de eerste waterschappen en ons Nederlandse 'poldermodel'. Vergaande schaalvergroting op het gebied van waterbeheer heeft geleid tot de huidige 21 waterschappen.

Wie verder kijkt dan het waterbeheer, die ziet dat het polderen en denken in grenzen ook zijn doorwerking heeft gehad op andere (beheers)gebieden. Zo kennen we 43 Wmo-regio's (Wet maatschappelijke ondersteuning), 35 arbeidsmarktregio's, 32 zorgkantoren, 30 RES-regio's (Regionale Energie Strategie), 25 veiligheidsregio's, 14 vervoersregio's, Wgr-regio's (Wet gemeenschappelijke regelingen), cultuurregio's en landsdelen. In 'De kracht van Oost-Nederland' (2017) onderzochten zes wetenschappers de concurrentiepositie van Gelderland en Overijssel, waarbij ze uitgingen van 9 zogenaamde 'Daily Urban Systems' (DUS) zoals de Noordrand Veluwe en Cleantech Regio. Om nog maar te zwijgen over de grenzen van Eurostat, dat Europese regio's classificeert op basis van onder

meer inwoners, economie, arbeidsmarkt, landbouw, gezondheid en onderwijs.

Als Deventenaar woon ik in de provincie Overijssel, maar evenzo in de Stedendriehoek en Noordwest Veluwe (arbeidsmarktregio), Stedendriehoek (DUS, Wgr- en Cleantech Regio), IJsselland (Wmo- en veiligheidsregio), Midden IJssel (zorg- en vervoersregio), West-Overijssel (RES-regio) en Landsdeel Oost. Deventer viel onder het Waterschap Groot Salland, maar dat is per 1 januari 2016 gefuseerd tot het nieuwe waterschap Drents Overijsselse Delta. De vraag is wie door de bomen (van de regio's) het bos (van de efficiency) nog ziet?

De huidige coronacrisis dwingt ons om op hoger abstractieniveau kritisch na te denken over internationale economische en financiële stelsels, productie- en waardeketens, business modellen en mondiale uitdagingen (klimaat, energie, voedsel, water en mobiliteit). Dichter bij huis kunnen we dit momentum ook aangrijpen om te 'plusdenken' en 'over grenzen te kijken' naar de vele soorten en deels overlappende regio's, die al polderend in de afgelopen decennia zijn ontstaan. Waarbij we niet alleen denken in (de schaalgrootte van) regio's, maar ook in assen zoals de A1-corridor (Amsterdam – Apeldoorn – Deventer – Enschede – Berlijn) of de IJsselvallei. Het zal geen toeval zijn, dat Hein te Riele bij zijn afscheid als directeur van de VVV Deventer aan Zwolle de liefde verklaarde en oproep tot een sterke cultuurregio Zwolle – Deventer langs de IJssel. Hoe mooi kan het zijn, en hoe klein of groot willen we het hebben?

Harry Webers

Voorzitter SER Overijssel